

ТЕСТ ЗА ДЗИ ПО БЕЛ

Диана Апостолова Димитрова, учител в АГ „Гео Милев”, гр. Русе

Прочетете текста и отговорете на въпроси от 1. до 6. включително.

Величествената катедрала от XII в. в град Шартър – Северна Франция, все още представлява загадка. Малцина от посетителите остават равнодушни към особената атмосфера, която я обгръща. Защото „Нотр Дам” крие огромна тайна, тя е уравнение с много неизвестни под формата на каменни блокове и витражи, изработени с такова ненадминато майсторство, че дори днес, повече от 800 години след построяването ѝ, нейната красота все още поразява посетителите. Ревностните християни продължават да ходят там на богослужения, а архитекти и историци се опитват да разбулят тайните ѝ.

Строежът започнал след пожар през 1194 г., но мястото, на което се издига „Нотр Дам”, и преди това било предназначено за духовни цели. Тъй като смятали, че могат да използват енергията на Земята, древните строители издигнали долмен (съоръжение от 2-3 яки, необработени камъка, върху които е положен един плосък валун). Смятало се, че всеки, който влезе в камерата на долмена, щял да получи нов живот благодарение на естествената мощ на Земята. Постепенно мястото, на което имало и кладенец, и могила, започнало да се почита като свещено. [...]

„Нотр Дам” е като изследване върху символизма. Покривът над нефа (най-голямата средна част на храма) и абсидата (олтарната част на храма) образува обърнат към небето кръст, а двете кули се издигат като Божиите пръсти. Проектът на катедралата вероятно е съобразен със „златното сечение” 1:1,618. Разстоянията между колоните, дължините на нефа, трансептите и мястото на хора са кратни на това число. [...] Интериорът въздейства даже физически: поклонниците, достигнали Великата западна порта, откривали, че стоят по-изправени и с вдигнати глави. Вътрешността на катедралата, изглежда, влияе върху тялото, сякаш за да го подготви за тайнствената земна енергия, излъчвана отдолу, и Божиата благодат отгоре.

(„Планета на чудеса и загадки”)

1. Предметът на общуването в текста е:

+А) загадката на Шартър

Б) „златното сечение”

В) енергията на Земята

Г) богослуженията в катедралата „Нотр Дам”

2. Сферата на общуване, за която е предназначен текстът, е:

А) туристическа

+Б) научна

В) медийна

Г) лична

3. Кое твърдение е вярно според текста?

А) Особената атмосфера, която обгръща катедралата, придава тайнственост на ревностните християни.

+Б) Мястото, на което е построена катедралата, е било светилище.

В) Проектът на „Нотр Дам” е създаден от архитект „златното сечение”.

Г) Катедралата в Шартър е изследване върху символизма.

4. Как е осъществена връзката между първото и второто изречение в текста?

А) чрез лексикално повторение

Б) чрез контекстов синоним

+В) чрез лично местоимение

Г) чрез показателно местоимение

5. Кое от твърденията определя вярно функциите на отделните абзаци в текста?

А) Първият абзац е увод, вторият е теза, а третият заключение.

+Б) Първият абзац поставя тезата, вторият и третият развиват тезата.

В) Всеки абзац поставя своя теза, смислово различна от останалите.

Г) Първият абзац поставя тезата, вторият е антитеза, третият е заключение.

6. С кое от предложенията НЕ може да се довърши изречението:

Монументалната католическа катедрала „Нотр Дам” се извисява в небето над малък град и

А) продължава да озадачава историците

Б) въздейства на туристите

В) е модел за подражание за катедралите в Реймс, Амиен и Брюж

+Г) потиска християните по време на богослужения

7. При коя от двойките думи отношението е същото като при посочената двойка *работник - работодател*?

А) треньор - състезател

+Б) учител - директор

В) шампион - медал

Г) игумен – монах

8. Попълнете местата за писане така, че в двойките думи да се запази същото отношение като в:

А) *мисля - помисля*

пея -

Отговор: попея

.....- полетя

Отговор: летя

Б) *анархист - антихрист*

алюзия -
австралиец -

Отговор : илюзия
Отговор : австриец

9. В кое изречение подчертаната дума е употребена с прякото си значение?
А) „Нотр Дам” е уравнение с много неизвестни.
Б) „Нотр Дам” е като изследване върху символизма .
В) Времето изтече като през разсъхнала се каца.
+Г) От детските си години изпитвах влечение към книгите и това ми остана за цял живот.

10. В кой ред думите НЕ са антоними?
А) хипербола - литота
Б) обуя - събуя
В) наяве - насън
+Г) алегория - иносказание

11. В кой ред думите НЕ са синоними?
А) подробно, изчерпателно, обстойно
Б) подправям, фалшифицирам, имитирам
В) коте, маце, бейби
+Г) контролно, проверка, лекция

12. Кое от изброените наименования е изписано НЕПРАВИЛНО?
А) Христо-Ботево стихотворение
+Б) поет-символист
В) байганьовски номера
Г) Александър Дюма-баща

13. Прочетете текста и попълнете празните места в него, като за всяка позиция изберете най-точната дума измежду изброените четири възможности. (Откъсът е от „Литературни есета” на Георги Марков.)

Поразява ме Далчевият усет за естествена красота, за естествена чувствителност спрямо мистериозната поезия на живота. Неговите очи съчетават опитната наблюдателност на учен с неподправеното А) на млад откривател. Светът около Далчев е това, което е. Чувството на поета не го деформира, не го разкрасява или загрозява, сякаш свят и поет се знаят много добри и няма смисъл да се лъжат. Колко Б) и красота има в няколко реда за Родопите:

„Автобусът най-сетне потегли. Старата В) , обути в сини басмени шалвари, която изпращаше снаха си, продължи да върви подир автобуса, с хурка, затъкната на кръста, като предеше вървешком. Скоро и тя се изгуби. Остана пътят – една бяла Г) , която се омотаваше около зелените, прииждащи един след друг хълмове.”

А) нахалство, любопитство, суеверие, наблюдение
Б) смисъл, вяра, маниерност, ефект
В) мамичка, бабичка, туркиня, селянка
Г) бразда, нишка, кордела, транспортна линия

Отговор: любопитство
Отговор: смисъл
Отговор: туркиня
Отговор: нишка

14. В кое изречение НЕ е допусната граматическа грешка?

А) Иван Вазов е най-обемния конкурсен автор, но го предпочитам пред другите.

Б) Най-после го съзрях – най-красивият мъж от моите мечти.

+В) Всички се събраха пред вратата: и малчуганът с топката, и младежът с букета, и възрастният господин, който накуцваше малко.

Г) На първата корица на букваря, бил нарисован делфин, но малко хора знаели, че това животно е бозайник.

15. В коя от подчертаните думи е допусната граматическа грешка?

По време на втория преход в планината бяха направени А) три опита Б) за атакуване на върха В), но екипът не бяха +Г) на едно мнение.

16. В коя от подчертаните думи НЕ е допусната граматическа грешка?

Нас ни А) казаха да се явиме Б) първо на медицинският преглед В), а чак след това да се регистрираме +Г) за участие в турнира.

17. Попълнете празните места с правилната форма на думите:

А) *съществителни имена*

Двамата на почетното звание бяха наградени

носител

от различните организации и получиха по няколко

орден

Отговор: носители, ордена

Б) *глаголна форма в сегашно време*

Много пъти да питаме дали няма отговор на

ходя

молбата ни, но до този момент няма никаква вест.

Отговор: ходим

В) *местоимения*

Директорът не беше в кабинета,

негов – кратка форма

свой – кратка форма

но мислите му бяха насочени към въпроса да

кой

да назначи за свой заместник.

Отговор: му, си, кого

Г) *форми за учтивост*

..... Колева, Вие се,

госпожа

първи

обадих

но не за вакантната длъжност в

съм одобрен

нашата фирма.

Отговор: госпожо, първа, обадихте, сте одобрена

18. В кой ред всички думи са написани правилно?

- А) увековечавам, овечносттавам, удвоявам, увехтявам
- Б) исконен, исполин, истинен, иззема
- +В) видели, гуляли, претърпели, млекце
- Г) комфорт, каранфил, коршум, конфитюр

19. В кое изречение НЕ е допусната правописна грешка?

- А) Според една от периодизациите Българското Възраждане преминава през два периода.
- Б) Големите фигури от преходния период от Възраждането са Паисии Хилендарски и Софроний Врачански.
- В) Иван Богоров е автор на „Първичка българска граматика”(1844) и на първия български весник „Български орел”, издаван в Лайпциг (1846).
- +Г) Новите явления в българската литература се свързват не с Освобождението, а с тенденциите от 90^{-те} години на XIX век и с появата на списание „Мисъл”.

20. В кое изречение е допусната правописна грешка?

- А) „История славянобългарска” представлява за своите съвременници увлекателно четиво, а не историческо повествование.
- Б) Невоенните събития в Паисиевия текст са свързани с покръстването, със славянската писменост, със строежи на църкви и манастири, с борбата на православието против ересите.
- В) Не приказните тълкувания и поуките, а недооценените филологически умения на автора представляват интерес за днешните езиковеди.
- +Г) Неотчитайки синкретичния (многогранен, обединяващ различни достойнства) характер на „История”-та, съвременният читател може да се подведе и да не открие значимостта ѝ като национална митология.

21. В коя от подчертаните думи е допусната правописна грешка?

6 годишното +А) дете трудно може да се ориентира в двучасовата Б) беседа на натрапника, седящ да него, докато прелитат над 45-я паралел В), за да вземат участие в многогодишния Г) конкурс за детска рисунка.

22. В кое изречение НЯМА пунктуационна грешка?

- А) Реката, буйна и пенлива в началото на лятото сега течеше бавно, някак мудно, а отдалече изглеждаше пресъхнала.
- +Б) Уви, балът отмина, а сега, изглежда, е дошло времето на изпитите.
- В) Уважаеми госпожи, госпожици и господа днес ще ви запозная с новите тенденции в българското образование.
- Г) Жанрвата природа на „Бай Ганьо” обединява елементи и на фейлетона и на очерка, и на разказа, затова текстът не може да бъде дефиниран еднозначно като литературен вид.

23. В кое изречение е допусната пунктуационна грешка?

- А) Тогава Тиха тръгна към чумавия – Величко беше, позна го още щом се появи. (Й. Йовков)
- Б) Но сега плакаха не само домашните, но всички, плакаха дори хора, които не знаеха що е сълзи... (Й. Йовков)

+В) И гайдарджиите , на челата на които светна по една жълтица залепена от хаджи Драган, надуха гайдите. (Й. Йовков)

Г) Дружките й бяха излезли да гледат орлите. (Й. Йовков)

24. В текста са пропуснати 5 запетаи. Поставете ги.

Той гледаше да стигне до долния край на селото защото там беше си нарочил най-главната работа. Знаеше че докато мало и голямо се чудеше где да се дене от страх тук в долната махала дрипави нехранимайковци се събираха по механите и казваха: „Нас чума не ни хваща. Чумата е за чорбаджиите. Ние ще ги мъкнем на гробищата.” (Й. Йовков)

Отговор: Той гледаше да стигне до долния край на селото, защото там беше си нарочил най-главната работа. Знаеше, че докато мало и голямо се чудеше где да се дене от страх, тук, в долната махала, дрипави нехранимайковци се събираха по механите и казваха: „Нас чума не ни хваща. Чумата е за чорбаджиите. Ние ще ги мъкнем на гробищата.”

25. Прочетете текста и изпълнете задачите към него:

Има два вида чужди думи: едните са тъй наречените „заемки” като „демокрация”, „конституция”, „комунизъм”, „университет”, „машина”, „мода”, „трактор”, „комбайн”, „социализъм”, „спътник”, „телефон” и пр., които нямат равностойни домашни съответствия, затова са ни нужни и обогатяват нашия език. Втората категория чужди думи като „осторожен”(предпазлив), „реставрирам”(възстановявам), „уровен”(равнище), „боклук”(смет), „еталон”(образец) и т.н. изместват съответните им български думи от езика ни и намаляват по този начин неговите характерно български особености. Това са то „чуждиците”, които в последно време усилено проникват, вгрубяват, замърсяват и обезобразяват нашия език. Вече рядко се казва „чувства”, а „емоции”, думата „обред” беше заменена комай завинаги с „ритуал”, „осведомявам” – с „информирам” и т.н. По-често ще чуете „контактувам” вместо „общувам” и „комуникации” вместо „съобщения”, „хвостохранилище” вместо „утайник”. [...]

А сред чуждиците има и думи, да ги наречем *акули*, които, промъкнали се веднъж, отварят уста, изяждат още много български слова и словосъчетания и стават изходни за произвеждане (изковаване) на нови думи. Така „ситуация”(положение) и „ситуационен” се употребяват вече в десетина словосъчетания: ситуационен план, ситуационна скица, политическа, дипломатическа, военна, международна, напрегната, извънредна, динамична, вълнуваща, интригуваща, заплетена, жизнена, тревожна и каква ли още не *ситуация*. [...]

Ето как чуждата дума се размножава и изяжда българските по същия начин, както чуждоземният шипест охлюв, рапанът, се навъди и започна да изяжда кротичките черноморски миди.

Заедно с поройното навлизане на чуждици започна да се променя и мелодиката на езика ни, характерно българският строеж на словосъчетанията и самият словоред.

Естествено, никой език не е без примес от чужди думи. Народите общуват, търгуват, а заедно с размяната на новини, машини, стоки, предмети, продукти, идеи и пр. разменят се и думи, имена, названия и т.н. Това е неизбежно, а и нужно, когато чуждата дума не може да бъде сменена със собствена.

(Николай Хайтов, „Вълшебното огледало”)

А) Разделете текста на смислово обособени части. Формулирайте микротемата на всяка една от тях.

Част	Тема (микротема на частта)
I част	
.....
.....
.....
.....

Отговор: I част – Видове чужди думи

II част - Чуждиците „акули”

III част – Чуждиците и промените в езика

Б) Предайте съдържанието на текста в резюме.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26. С кое от предложените твърдения НЕ може да се довърши изречението?

Темата за изборите присъства в творчеството на Алеко Константинов, защото

А) авторът се явява на изборите за Осмо обикновено народно събрание през 1894 г.

Б) като гражданин, писател и юрист авторът не се страхува да изобличава недъзите в обществото

+В) чрез нея разчита да си създаде по-голяма читателска аудитория, както и да се продават вестниците, в които печата

Г) заедно с темите за корупцията сред управляващите, за личността и политиката на Фердинанд, за действията на правителството на Константин Стоилов представят обществения живот в България по това време

27. Основната опозиция в поезията на Христо Ботев е:

+А) робство - свобода

- Б) долу – горе
- В) родина – чужбина
- Г) слава – забрава

28. В системата от национални ценности, която Иван Вазов утвърждава чрез творчеството си, влизат:

- А) кръвна връзка, брачна връзка, родово имущество
- Б) свобода, равенство, братство, разум
- +В) земя, език, културно-историческо битие, национален идеал, народ
- Г) обща кръв, общо родно място, обща вяра, единни възгледи за устройството на света

29. Каква е функцията на мотото в разказа „През чумавото” от Йордан Йовков?

”Божием попущением тоє лѣто удари
една чума напрасно, и запали вся земя, и касабитѣ,
и селата. Не оста чисто ни едно село, грѣх ради наших!”
Стар летопис

- +А) Полага посланието в по-широкото културно пространство на човешката памет.
- Б) Изказва по друг начин авторовата идея.
- В) Подказва жанра на творбата.
- Г) Придава автентичност на повествованието и насочва към религиозните възгледи на хората.

30. Свържете заглавието на всяка от изброените творби с цифрата, с която е означен жанрът ѝ.

А) „Левски” от Иван Вазов	1. ода
Б) „Пловдив” от Димчо Дебелянов	2. поема
В) „Майце си” от Христо Ботев	3. елегия
Г) „Септември” от Гео Милев	4. сонет
А)	
Б)	
В)	
Г)	

Отговори: А)-1; Б)-4; В)-3; Г)-2

31. За творчеството на кого от изброените автори е характерна номинативната верига?

*бездомност – забранени мечти – скръб – забрани –
безверие – тъмнина- мрачен затвор - заключеник*

- А) Христо Ботев
- Б) Христо Смирненски
- В) Пейо Яворов
- +Г) Димчо Дебелянов

32. Идеята за музиката като висша хармония е един от естетическите принципи на символизма и НЕ означава:

- +А) разработване на фолклорни мотиви, чрез които се изразява богатството на българската душа
- Б) постигане на благозвучие чрез звукопис – алитерация и асонанс
- В) „оркестрация” на стихотворната реч
- Г) композиране на лирическите мотиви по подобие на музикалната творба

33. Кое е НЕВЯРНОТО твърдение?

- А) Епилогът е последната част от художествено произведение (драматическо или епическо), отделена от развързката на действието с известен период от време, в която се разкрива по-нататъшната съдба на героите.
- +Б) Поанта е началото на лирически текст, който няма сюжет.
- В) Повестта не е в стихотворна реч.
- Г) Епитетът е художествено определение.

34. Кой е излишният термин?

- А) експозиция
- Б) завръзка
- В) кулминация
- +Г) епопея

35. Кое от изброените произведения е повлияно от фолклорната традиция?

- А) „Маска” от Пейо Яворов
- Б) „Самотен гроб в самотен кът” от Пенчо Славейков
- +В) „Кукувица” от Елисавета Багряна
- Г) „Черна песен” от Димчо Дебелянов

36. Кое твърдение е вярно?

- +А) Благолаж е герой от разказа „Косачи” на Елин Пелин.
- Б) „Градушка” е елегия от Пейо Яворов.

В) Цикълът „Зимни вечери” от Христо Смирненски е включен в стихосбирката „Да бъде ден!”(1922).

Г) Стихотворението „Къщата” дава името на първата стихосбирка на Атанас Далчев, която излиза през 1926 г.

37. Заводът и машините са ключови образи за лириката на:

А) Атанас Далчев

Б) Гео Милев

В) Христо Смирненски

+Г) Никола Вапцаров

38. Кой от изброените герои НЕ е възплъщение на идеята за националната свобода?

А) лирическият герой от поемата „На прощаване в 1868 г.” от Христо Ботев

+Б) Аврам Немтур от романа „Железният светилник” на Димитър Талев

В) лирическият герой от одата „Кочо” на Иван Вазов

Г) Иван Краличът от романа „Под игото” на Иван Вазов

39. Какви тропи и фигури на езика са подчертаните изрази?

*Тази вечер Витоша е тъй загадъчна и нежна (А) –
като теменужен остров (Б) в лунносребърни води,
и над смътния ѝ гребен, сякаш в болка безнадеждна,
се разтапят (В) в тънка пара бледи есенни звезди.*

А)

Отговор: епитети

Б)

Отговор: сравнение

В)

Отговор: метафора/метафоричен глагол

40. Свържете имената на героите със съответните текстове:

А) татко Пиер

1. „Чичовци”

Б) Мичо Бейзадето

2. „Ветрената мелница”

В) Христина

3. „Тютюн”

Г) Султана

4. „Железният светилник”

А) - №.....

Б) - №

В) - №

Г) - №

Отговори: А) - 3, Б) - 1, В) - 2, Г) – 4

41. Прочетете откъса от разказа „Чорба от греховете на отец Никодим” на Елин Пелин и коментирайте в обем до 4 страници проблема за човешката същност според цитирания фрагмент.

Отец Никодим живееше самотен в малката си стаичка и не пожела да общува с мене. Хранеше се сам, редовен и точен бе на всички служби, на утринните и вечерните. С любов и старание той оглеждаше цветята в градината, и особено обичаше белите рози, от които тук е насадил различни видове. През хубавите майски сутрини, когато тия рози нацъфтяваха и дворът сякаш се изпълваше с малки бели ангелчета, отец Никодим слизаше между тях, дълго се разхождаше, миришеше ги и откъсваше само една. Интересно бе, че тая роза всякога намираха оставена на пейката зад манастирската ограда, гдето се простира най-хубавата ливада. Днес вече знам, че тая странност не е била без значение, макар и да е забулена в тайна.[...]

Отец Никодим бе дошъл в манастира още младеж, на двадесетгодишна възраст, и си е бил все такъв чудак. Много пъти са му предлагали да стане игумен, но той смирено е отказвал.

Сега той почива успокоен под своята дюла, която е навела над него кичестия си храст, отрупан с млад и зелен още плод. А ние ще ядем чорба от неговите грехове.[...]

Отец Сисой извади от пазвата си малка, със стара подвързия книга и прочете: ”За всяко мое прегрешение, с дело или с помишление, оставям тук по едно бобено зърно – черно за непростимите и бяло за тия, които хвърлят душата ми в съмнение и мисълта ми не може да разграничи грях ли са, или не. За черните пред бога се разкайвам дълбоко, за белите се моля за прошка.” [...]

- Това са книжките, с които бяха обвити фасулените зърна. На всяка от тях е написан греха, който отец Никодим е сторил.[...]

„Спомних за светския живот и за младостта си. Спомних за любовта си, която стана причина да постъпя в манастира. Спомних за тая, която обичах, и за белите рози, с които тя обичаше да се кичи” – черно зърно.

„За спомен на нейните бели рози, насадих в градината три” – черно зърно.

„Върху пейката на ливадата зад манастира оставям всеки ден по една бяла роза за тоя, който я намери. Нека ѝ се радва една непозната душа, както се е радвала някога тя” – бяло зърно.

„Една мисъл ми не дава мира – защо избягах от живота. Спасих ли себе си, или се погубих?” – бяло зърно.

„Като спасява човек душата си, не погубва ли тялото си?” – бяло зърно.

„Мисля и не знам кое е върховното в човека – душата или тялото. Не са ли те същност неразделна и не тържествува ли душата пред влеченията радостни на тялото?” – бяло зърно.[...]

Като прочете книжките, отец Сисой ги прибра грижливо, уви ги в кърпата си, турна ги в джеба и като ме погледна въпросително, каза:

- Какво нещо е човек!